

Tarján Tamás

A dubrovniki Szent Balázs-templom leírása

Egy órával ezelőtt még szeretett katedrális-kisvárosomba, Winchesterbe készültem, s most kezemben a last minute dubrovniki repülőjegy, bécsi és zágrábi átszállással. Kedvelt utazási irodám mindentudó fiatal ügyintéző kisasszonya öt perc alatt meggyőzött: válasszam inkább a tél helyett a tavaszt. A ködös Albion vendégszeretőbb lesz köd nélkül, a horvát tengerparton pedig jelenleg is, amikor 2016 után hamarosan 2017-be fordul a naptár, tartósan 10 fok felett van az átlaghőmérséklet. Hét szép nap, jutányosan.

Miért is ne? „Tizenhét nap Raguzá!” – adtuk ki a nagy kaland jelszavát barátommal 1974-ben. Épp befejeztük az egyetemet, még diplománk személyes átvételéről is lemondtunk a jugoszláviai terv kedvéért. Nekem első külföldi utam ígérkezett. Nem pusztán Raguzá (válltásánkban a *Sándor Mátyással* mint „turisztikai szakirodalommal”), hanem Mostar, Szarajevó, Split, Hvar. Több lett tizenhét napnál. Autóbusz, hajó, gyalogszer, váltogatva, négyesben. Legtöbb epizódjára emlékszem. Szarajevói haza- és visszafutásom alaposan megizzasztott – az éttermi, második „molim, pol litra bijela vina, pol litra crvena vina” rendelésnél vettük észre: mindnyájan a szállodában felejtettük pénztárcánkat. A nudistastrand óvatos, egymás előtt is piruló becserkészése egy Dubrovnik közeli szigeten történt, ahol elsőként P. Zs. magyar színművésznővel találtuk magunkat szemben (azóta elmeséltem neki; kacagott). Az éjszakai Adria, az először kóstolt Stella Artois sör: a kiürült kis palackokat ugyanúgy nagy ívben a kékesötéten csillogó hullámokba hajítottuk – mit sem tudva még ökológiáról, szelektívtről –, mint szinte valamennyi utastársunk. A Meštrović-múzeum torokszorító szobrai órákig jártuk körül. A cipővásárlás a „kapitalista” Jugoszlávia egy gazdag választékú üzletében hat évre biztosította ünnepi lábbelimek. A folyamatos visszaút sokkal hosszabbnak, barátságatlanabbnak érződött, mint a szakaszos, állomásonként megpihentető odaút. Eppen éjfélkor ért autóbuszunk Pest szívébe.

Tehát: miért ne?

S mit érnek az emlékek...? Hiszen amint az a Mostar, az a Szarajevó, úgy az a Dubrovnik is eltűnt az ezerkilencszázkilencvenes évtizedben.

*

Az út mellett szól, hogy amikor 1992-ben egy kiadó felkérésére összeállítottam a „Névnap könyvek” népszerű sorozatának *Balázs-kötetét*, alig pár sor beszélt

Szent Balázsról mint Dubrovnik városának védőszentjéről. A könyvet az összes Balázsoknak és minden érdeklődőnek, elsősorban azonban Balázs nevű öcsémnek és édesanyánknak (az ajánlásban: Kismaminknak) szántam. A sorozat rég megszűnt, 2014 karácsonya óta az ajánlást is az égbe kellene címezni, azonban a Szent Balázs-, illetve Balázs-vonatkozásokat, a személynév honi és külhoni viselőinek életét, munkásságát maig kutatom, adataikat gyűjtöm, hátha kialakul belőlük egy kéziratos, egypéldányos ajándékkönyv testvéremnek. Mivel Szent Balázs az arméniai Szebaszte (Sivas) püspökeként szolgált, és Kis-Örményországban hunyt el, negyedrészt örmény eredetű családunk megkülönböztetett tisztelettel respektálja kultuszát.

Legyen utam fő tájolási pontja, célja a Szent Balázs-templom. Kétszer két-három óra alatt nyilván alaposan feltérképezhető. Szeretem az idegen nyelvű szentmiséket, szeretem, amikor – belső hallásom már fordítja is magyarra – a Miatyánk után elhangzik a „Legyen békeesség közöttünk mindenkor”, s következik az egymást ismerő és nem ismerő hívek kézfogása, ölelése, néhol arcösszeérintése.

Amint az Angliába összekészített ruhadarabokat, olvasnivalókat sebtében átcserelem mediterrán kollekcióra, bevillan: Déry Tibor *A befejezetlen mondat* című regényét vinnem kell. Bécsben kezdte írni, 1934 szeptemberében, ám jórészt Dubrovnikban folytatta, ahol vallomása szerint narancson élt, mert másra nemigen futotta. A főszereplő: Parcen-Nagy Lőrinc. Az én fiam: Lőrinc.

Rábízom magam Szent Balázásra és Szent Lőrincre.

*

Napszállatkor már indul a reptéri busz az Óváros felé. Kiderül: emlékeim nem is oly élesek, igaz, annak idején egész másfelé, Lapad városrész fürdőövezetében laktunk. Most jobb lett volna már a városi végállomás szilveszterre feldíszített, forralt borral és sült gesztenyével hívogató tere előtt leszállni, mert így alapos visszafelé kutyagolásra kényszerülök. A Villa G.-t, szálláshelyemet keresem. Sajnos az ulica Frana Supila a józan észnek ellentmondó házszámozással ellátott, kivilágítatlan üzletei, nyaralói közt hiába kóválygok bőröndömet görgetve. A sarki kisboltban vásárolt sör és az eladó barátságos-tanácstalan szóáradata sem segít. Végül – nevét, plakátjait meg sem nézve – egy elegáns múzeumba nyitok be, amely 20 óráig látogatható, és a portán szolgálatot teljesítő művészeti munkatársai a maguk szívességéből belevágnak a telefonos tájékoztatóba. Dombnak fel indítanak útba. A Hotel Argentina recepciósa udvariasan felvilágosít: a Villa G. az ő filiáléjuk, sajnos most (igaz, ami igaz, ezt a magyar partnercégnak nem hozták tudomására) zárva tart, de ők szeretettel látnak.

Az Argentina sokkal előkelőbb, szélesebb panorámájú, mint amire befizettem, a szoba is elsőrangú. Gyorsan a netre kattintok, ki volt Frano Supilo (1917-ben elhunyt politikus, újságíró). Percek múlva már indulok a Stari Gradba, hogy elsőül a védőszentnél jelentkezsem. Az egyik útikönyv azt írja: lépcsősor tetején áll a Szent Balázs-templom. Az Óváros hangulatára általánosságban emlékszem, látnivalóira külön-külön nem. Sebesen, szívdobogva megmászom az utamba

kerülő első komolyabb lépcsősort – ennek ormán viszont más templomot találok, mellette iskolát, könyvtárat. Aztán lecsalogat magához a régi kikötő, a holnapután várható nagy forgalomra főpróbát tartó lacikonyhák esti sora.

Másnap reggel, a napsütésben fürdő Adria fényjátékait csodálva fogyasztom az étterem teraszán a sonkás tojást, kecskesajtot, gyümölcsízleöntött fahéjas tekerccset. Jólesik hátamon a kiskabát, bár lehetne nélküle üldögelni. Egy falat étel, egy korty tea – egy beleolvasó lapozás Déryben. Tudom, Dubrovnikba a második fejezet lapjain érkezik meg a történet (tegnap a YouTube-on megnéztem azt a keveset, ami ott a *141 perc A befejezetlen mondatból* című Fábri Zoltán-filmet képviseli. Ezen a felvételen, előtérben Mensáros Lászlóval, a régi – 1974-ben zajlott a forgatás – várost, erődfalat láthattam). A regény plasztikus, cselekményes dubrovnikai háttérrel szinte azonnal kiugrik az Argentína penzió említése, majd a fejezet végén (az öngyilkos apa nevezetes búcsúlevelét követően) a már budapesti bekezdés: Lőrinc *„Többször vacsorázott a budai kioszkban is, amelynek üvegablakai mögött forró napokon csodálatosképpen ugyanaz a szag volt, mint az Argentína ebédlőjében”*. E részekre nem emlékeztem.

Déry hőse, Lőrinc szállását az Argentinában jelöli ki. Feltételezhetően azért, mert ő is ott lakott, számára elfogadható összegért. Onnan nézem tehát az Adriát, ahonnan nap nap után a képzeletbeli Lőrinc és megformálója, Déry. Nem teljesen onnan: a különbség lehet húsz-harminc méter s egy-két szint. Az egykori penzió olaszos kőfalát és a modern, üvegtestű szállodát egybesimították, nem tüntetve el a kettő közötti építészeti varratot.

A teraszról vissza az étterembe. Szolgálatok.

*

Ma, december 30-án egy nappal elhalasztom Szent Balázs templomának felkeresését, mert a szálloda röpké kirándulást szervez a környékre. Hajókézni még jobb lenne, de a vízen egyetlen jármű sem mutatja magát, se kisebb, se nagyobb. A hotel excursionje után épp belefér, hogy a leghosszabb autóbuszvonalon találmomra, kényelmesen kétszer is bejárjam Dubrovnik sok zezzugát, érintve a drótkötél-cérnaszálakon függő, 2002-ben átadott Franjo Tudjman hidat, a tágasabb öblű új kikötőt, a magaslati, kertvárosias negyedek pompázó, termő narancsfás tájait.

Jobb is lesz holnap, az év utolsó napján lépni be a Balázs-templomba. Az orvos, torokgyógyító Szent Balázs, püspök és vértanú, a tizennégy segítő szent egyike – aki a magyar versolvasó számára főleg Babits Mihály *Balázsolás* című verséből jelenik meg – a hagyomány szerint 316-ban, február 3-án halt mártírhálált. Ezerhétszáz esztendő múltán zajlott emlékévét bizonyára holnap zárják le ünnepélyesen (bár lehet, hogy majd csak februárban, emléknapján, Balázs-napkor).

Kirándulásunkon sült apróhallal kínáltak, vacsorám vegyes tengeri tál. Általában félek a halszálkától, de mert hosszú évek óta lehetőleg nem mulasztom el a Balázs-áldást (legtöbbször a Ferenciek templomában), most nem szorongok. Kettős a védelem: Dubrovniknak Szent Balázs a patrónusa.

*

Raguza lakosait nem halszállkától, torokgyíktól, félrenyeléstől óvta meg Sveti Vlaho. Velencei katonai támadásnak vetett gátat. Egy pap álmában jelent meg, s figyelmeztette a nem sejtett veszélyre. A pap idejében riasztotta a fegyvereseket, a támadást visszaverték. A püspöki ornátust viselő, egyik kezében pástorbotot fogó szentet ezért ábrázolják leggyakrabban a másik kezében tartott városmakettel.

Kis türelmet kérek Blažtól: a verőfényes órák hadd teljenek azzal, hogy a Déry Tibor és Parcen-Nagy Lőrinc élvezte kilátásban, a hotel ablakai alatt hat-hét emelet mélyen a vízpartra futó park itt-ott különös alakzatú örökzöldjeiben gyönyörködöm magam is. Blaž templomának látogatása este legyen óévbúcsúztató, majd irány a szilveszterre hangolt óvárosi főutca, a Stradun (Placa).

Nem nehéz megtalálni a Szent Balázs-templomot; ama lépcsősor alig pár fok. Ám sajnos kevéssel nyolc óra után a templomkapu már zárva. Sem az emlékév, sem az év utolsó napja nem hosszabbította meg a nyitvatartási időt. A Dubrovačke Ljetne Igre (a Dubrovniki Nyári Fesztivál) 2017-es rendezvényéről már találtam előzetest (1974-ben épp elkaptuk egyik programját); a Balázs-évről túl sokat nem lehet megtudni.

A tömeg, a zsvivaj nem bántaná az istenháza méltóságát. Nincs tömeg, se zsvivaj. A dubrovniki polgárok az éjjél kondulásakor is békésen, vidám kis csoportokban korzóznak. Sokaságuk eloszlik a Placa kövezetén. A száz kunáért az utcán árusított vörösbor fogy, fogyogat a debreciner mellé (holnap már tizenöt kunáért viheti, aki erre szomjazik). A nép elegáns: büszke férfiak könnyű, ízléses dzsekiben, élre vasalt nadrágban vagy tengerkék farmerben, elegáns hölgyek szinte tavaszias, ötletes, pikáns öltözékben, gyerekek, fiatalok elsőrangú szerkókban. Csak nem Velencében vásárolják? Három nap múlva Dubrovnik híres áruházában, e kezdetlegesebb plázában járok, ott meglep a minden téren szolid választék, a pangás. Gondolom, a strandszezon nyitányától, amikor a negyvenöt-ezer fős város az üdülővendégekkel együtt hirtelen vagy négyszeres népességűre duzzad, másképp lesz. (Engem, az úszni nem tudót, a strandtól idegenkedőt nyugalommal tölt el, hogy Dubrovnik télen ily levegős. Lent, a legszebb partszakaszokon sehol egy lélek, kettesben lehetek az Adriával.)

Szent Balázs szobra a róla elnevezett templom homlokzatának tetejéről, a Hit és a Remény allegorikus alakjai közül tekint alá. A szobor ki van világítva, mégis csak sötét kontúrját látni az éji mennyboltra tapadva. A fényképfelvétel mindössze foltokat mutat. Az Argentínába szinte néptelen utcákon visz a hajnali hazatérés.

*

Az átlustálkodott, átszunyókált január elsején este két prospektust olvastam vágyott templomomról. Az Argentina előcsarnokában pedig gondosan szerkesztett kedvcsináló albumot lehet forgatni, amely sok fotóval és tömör szöveggel mutatja be a város nevezetességeit. Kijegyzeteltem számos adatot: mikor és hogyan égett le a háromszázötven évig álló, román stílusú elődtemplom, kik építették az 1715-re elkészült, reneszánsz stílusú mai Sv. Vlahot. Másodika, hétfő lesz a templomnap. A holnapi, igazi évkezdés.

Azaz csak lenne, mert a verőfény, a tizenhat fokos meleg kiadós sétára csábít. A jugoszláviai polgárháborúban ezer és ezer dubrovniki épület, létesítmény mellett súlyosan megrongálódott (eredetileg 1969-ben üzembe helyezett) lanovkát pár éve hozták rendbe. Jól szabott erődítmény, már-már kies bunker a felső állomása a Srđ-hegyen. Százhusz kunát kell leperkálni a retúrjegyért. Nem kevés. Összesen nyolc perc a felfelé-lefelé út. Egyetlen utas vagyok a kabinban. Ez nyáron elképzelhetetlen. Odafent, az amfiteátrumos kiképzésben sok néznivaló nincs. Kijátszva a szikrázó napsugarak csalfaságát, távcsővel keresgélhetem Sveti Vlaho alakját a templomon, amely így délben amúgy is zárva tart.

Visszatérve az alsó szintre, egy szál felhajtott ujjú ingben tekergek a romantikus terepen. Kedvenc utcám az ulica Bernarda Shawa. George Bernard Shaw 1929-ben járt itt. Földi paradicsomnak nevezte Dubrovnikot. Igaza volt, de – egy negyedórára kívül kerülve a reális időn, Shaw utcanévtáblája alatt heverészve, virágoktól, futónövényektől körülölelve – más közhelyek (a délszláv Athén; az Adria gyöngye) ellen sincs kifogásom.

*

A Stradun számomra távolabbi, túlsó végén kezdem a január 3-ai sétát. A ferences rendházra, múzeumra (és vendéglőre) több időt illene hagyni, a közeli Onofrio-szökőkútnál nem kellene rögtön elüldögelni. Továbbindulva (a Szent Balázs felé), hirtelen megcsap a mai Dubrovnik (az Óváros) felemelő és dermesztő különösége. Évszázados templomok, paloták jobbra és balra – melyeket egy-két évtizede építettek. Újjá. A napfény végigver a makulátlan fehér főutca fehér házain, a fehér tornyok, falak, kapuk fehér kövein. Ami ó, az új alól, a látvány rejtett mélyrétegeiből sejlik föl. Nem az elképzelt régi időkből, középkorból. A tudat közelemben működik: egyszerre rekonstruálja és dekonstruálja azt a Dubrovnikot, melyet a páratlan nagyvonalúságú és áldozatú városrehabilitáció erőfeszítéseivel adtak vissza önmagának a közelmúltban. A világörökség-városrész 1991 nyara és 1992 januárja között fekete volt. Bombától, robbanástól, füsttől, jajtól. Mintegy hatszáz gránát söpörte el annak nem csekély részét, amit most tökélyében, teljességében látok. Festeni sem lehetne szebbet. Sehol semmi jele, hogy az egész urbs több mint tizenegyezer sebből vérzett, tizenhét évvel azután, hogy a Stari Grad utcáit róva baráti turistanégyesünk 1974-ben még a régít csodálta a régiben. Akkor más színben tárult fel Raguzza.

Ha a Stradunról egyik és másik irányba letérünk a sikátorokba, ott is az újra-rendelettség biztonságát, céltudatosságát (és harmadik évezredi idegenforgalmi logisztikáját) tapasztalni. A város más részein, más környezetben ugyancsak. Mindenütt ugyanaz a nekifeszülés győzött romlás, rombolás. Néha tűnik fel csak a pusztítások nyoma. Talán mementónak hagytak meg egy-egy szétmart telket, megvakított lámpasort, kormos gerendázatot.

Mintha vízszintes faágon egyensúlyoznék: fel s le, nem hagyom ki a mellékutcák gallyait. Majd vissza a fő ágra, a főutcára. Enni, inni, kávézni, meditálni bőven akad hol. Estébe hajlik, mire közelítem az utca másik végét, illetve a Ploče-kaput. Nem baj, a Rektori Palotát amúgy is csak kívülről csodálhatom: tatarozás miatt hónapokig zárva.

Most a Balázs-templom is. Már szilveszterkor feltűnt: jóllehet az idegenforgalom télen csekély, sokfelé találkozom angolul beszélő, sudár, pazarul öltözött ifjú nők csapataival. Kettesével-négyesével vonulnak, vagy náluk is magasabb fiatalemberekbe karolnak. A templom lépcsői (is) bereflektorozva, művészi beállítású képek készülnek. Egyesek szerint szépségverseny, mások szerint fotómodell-találkozó van.

Nem kérdem; megyek az Argentínába Déryt olvasni. Előtte persze én sem mulasztom el tisztelni a 16. századi horvát költő, drámaíró, Marin Držić közeli szobránál. Milyen hatalmas sikere volt a Nemzeti Színháznak a *Dundo Maroje* 1966-ban, a szlovén Bojan Stupica vendégrendezésében! A szobor Ivan Meštrović alkotása. (Másolat? 2008-ban állították fel, azaz ültették ide.) A babona szerint meg kell simogatni az orrát. Sokan a kezében, térdében, cipőjében is bíznak: ezek az aranyhárgára koptatott pontok. Vajon mi lehet a szokáshoz, babonához fűződő remény?

Tollat tartó kézfejét választom.

*

Mivel azon a meredek oldalon jövök-megyek mindig – köszönetképp is, hiszen itt a porta, ahol eligazították szállodaügyemet –, még sosem láttam az ulicánkban található múzeum cégérét és hirdetéseit. Ezúttal a napsütötte túloldalon indulok az Óvárosba. Elég egy átpillantás az emeletnyi magasba, hogy meg is álljak: az Art Gallery Dubrovnik Francis Bacon nemrég, december 22-én nyílt reprezentatív kiállításával büszkélkedhet.

Ezt látni kell. Azonnal. Francis Bacon, akiről véletlenül nemrég olvastam újra az *Enigma* művészetelméleti folyóirat vele foglalkozó, 2000/23-as számát. Az űzött, tépett, űző, tépő Bacon, kiről Tandori Dezső oly sokszor írt elismerően, megidézően, például T. S. Eliot *Sweeney Agonistes*-ét Baconhoz hasonlóan reinkarnálva. FB, a „szétfestés” kegyetlen (piktúra)színházának gátlástalan mestere, a szürre-animalizmus 1992-ben, nyolcvanharmadik életévében tevékeny roncsként elhunyt nagyja. Megéri a lanovkányi belépődíjat.

Több szinten kifüggesztett, lenyűgöző anyag. Szűrt zajok, beszéd mindenfelől, noha rajtam kívül nincs egyetlen látogató sem. Nem egy helyiségben más-más riportfilm pereg ismételve, ezeknek a szava ér el a képekig. Cristiano Lovatelli Ravarino, Edward Lucie-Smith, mások emlékeznek. A világháló készségesen segít tájékozódni, ki milyen szerepet játszott Bacon magán- és művészi életében, melyiküknek mi a köze ehhez a kiállításhoz, mely a viszonylag kései periódust dokumentálja, s ki hogyan értékeli, elemzi a pályát.

A különféle további megrázó festői és grafikai munkáknál még impozánssabbnak az épület jellegéből adódóan fő helyre, a díszterembe csoportosított *Pápa*-sorozat darabjai, melyek a gúny hevenyészetten is súlyos ornátusát dobják a kifigurázott fiktív egyházfő(k)re. Az egymás variációiként ható, ám színben, térkezelésben különböző, gyilkos tragigroteszk portrékkal egyenrangúak az agónia keresztrefeszítés-változatai, melyek a szenvedőt megfosztják az egyedi és egyszerű áldozat kivételességétől. Az irgalmatlan arcképek és önarcképek egymásban is keresik önmagukat. Itt is, ott is beomlott, lebombázott arcok.

A szemvesztés, egyszeműség torzsága vagy rémülete. Matt tekintetek, kialvadt szemüregek néma kiáltása.

A dubrovniki Szent Balázsok – a gótikusan nyújtott Szent Balázs-ábrázolások – (temploma csúcsán, az erődfal mentén, a házak szoborfülkéiben, az Argentina halljának freskóján) mind egyarcúak. Sveti Vlaho jóságos, bölcs, nyugodt öreg. Bacon betegesen elkerekült fejű, kortalanul koravén, dúlt küklopszi modelljei homloktól állig kietlenek. Ezek az „egyforma”, valójában csupán látszólag egybevágó sivatag-arcok mégis napszúrástól tüzesek, vagy az örök éjszaka abszurdumától fagyosak. A Balázs által hajdanán megvédett, újkori megpróbáltatásai után halottaiból feltámadt város galériájában Bacon temetetlen arcaival szembesülünk.

A múzeum a horvát képzőművészet tegnapi és mai klasszikusainak ugyancsak otthona. Becsületből és érdeklődésből ezt a változatos világot is bejárom. De utána ismét: Bacon. A riportfilmek, háromszor is. A felismerhetetlenségükben eltéveszthetetlen személyek portréi. És a pápák. A sok-egy. A *Pope*.

*

Már csak a hazaindulás napjának délelőttje maradt a Balázs-templomra. Hajnalban furcsa zaj az utcafront felől. Mintha golyószóró hangja erősödne-gyengülne. Lassan ráébrednek: a felcsavart napellenző ponyva hengerét rázza a szél, sorozza a csapkodó, viharos eső.

Reggel esik a hó. Tegnapi óta legalább tíz fokot csökkent a hőmérséklet.

Irány vastag pulóverben, kabátban, leszegett fejjel, hajadonfőtt, hófúvásban a templom.

Nyitva.

Ugyanúgy minden ízében ragyog, mint a Stradun és épületei. A márvány hófehér, az orgona barokk aranyozása szinte felzeng, az ezüst örökmécsesek válaszolnak. A patrónus szobra szintén ezüsből, ötvös remekmű. A kezében tartott városmaketten még Dubrovnik utcái is megkülönböztethetők egyesével. A belső tér meglepően kicsi, tán csak az oldalhajók érdekes, elől kiszögellő alakítása miatt. A karácsonykor szokásos „betlehemet” a bal melléköltár alatt: közvetlenül a keresztre feszített Krisztus korpusza alatt építették meg. Nem csupán a halott Megváltó ember nagyságú szobra és a tenyéryni-piciny játékjézuska alant jászolba fektetett babácskája képez kontrasztot. A Kisdéd közelében nincs senki. Se Mária, se József, se más. A fehér kelmén, tisztos távolságban, mindössze négy arctalan apró bábu, pórias gúnyában. Meglehet, mindegyik pásztor. Az egyik furulyál. Igaz, egy másik vándorbotra vetett batyuval áll. Messziről érkezett? Csemetefenyő, vázában fehér virág, imalapocska, pénzgyűjtő kiskosár: ezek is a betlehem léckerítéséhez húzódnak, magára hagyják az újszülöttet.

A pár percre felkattintható villanyizzók mellett viaszgyertyák sorakoznak. Gyertyát gyűjtök. Nem egyet. Öntudatlanul számolom, hányat s kikért illesszek a táncoló lángú gyertyák, mécsesek közé.

Húsz perc teltével harmadszor járnám körbe a templomot. Rajzolok, fényképezek, jegyzetelek. Előbb a *labora*, s majd aztán az *ora*.

Rezgésével üzenetet jelez kabátzsebemben az elnémított mobiltelefon. Az utazási iroda sms-e: taxival azonnal induljak a repülőtérré. A rossz időjárás miatt

hazafelé utam délutáni járatát, a Dubrovnik–Frankfurt járatot törölték, az utasokat busszal Splitbe viszik, ott valószínűleg lesz csatlakozás.

Rohanás. A szállodában a recepciós és a szobaasszony segít, amiben tud. Két óra múlva a reptéren vagyok. Újabb négy óra múltán a havas esőt tempósan átszelő busszal a spliti repülőtéren. Oszlik a felhőzet. Éjjel 1-kor érünk Frankfurtba. A városnyi légi pályaudvaron senki nem tud semmit. Sem rólunk, sem a teendőkről. A végül már voltaképp nem illetékes légitársaság egyik pultjánál a tisztviselő megszán, húsz euró értékű csekket nyom a kezembe, egy tranzitszálló nevét írja cetlire.

Belga sorstársammal együtt még egy órát állunk kint a dermesztő hidegben. Mint a hontalanok. A szolgálati járat végül elvisz pihenőhelyünkre, de szinte fordulhatunk is vissza: a reggeli budapesti repülőre 6-kor kell becsekkolni.

*

A gépen szendvicset, kis palack bort kérek. Kezemben Déry Tibor regénye, *A befejezetlen mondat*. Tudom, hol fog kinyílni. A magányosságra hajló főszereplő a hetedik fejezetben majd elmegy másik kedvenc – pesti – helyére. Fröccsöt rendel. Emlékezik:

„Visszaemlékezett rá, hogy amikor utoljára járt itt, dubrovniki emlékei teljesen lekötötték; úgy rémlett most neki, mintha évek múltak volna el azóta. A megsűrűsödött időn, mint ködön át, halvány, erőtlen fénnnyel sütött át a dubrovniki nap”...